

Adviesrapport Leerlingen- vervoer 2025

Inleiding

Op 29 september 2025 vond de brainstormdag Leerlingenvervoer plaats, georganiseerd door Ouders & Onderwijs, LBVSO, Balans en Ieder(in). Vertegenwoordigers van onderwijs, gemeenten, vervoerders en ouders dachten samen na over één centrale vraag: hoe maken we leerlingenvervoer betrouwbaar, rechtvaardig en toekomstbestendig? De verhalen van die dag maakten duidelijk hoe het huidige systeem tekortschiet. Ouders, leerlingen en scholen ervaren dagelijks lange reistijden, wisselende chauffeurs en grote verschillen tussen gemeenten. Wat ooit bedoeld was als een logistieke voorziening, blijkt in de praktijk een onmisbare voorwaarde om onderwijs te kunnen volgen. Leerlingenvervoer valt nu onder gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar raakt direct aan het recht op onderwijs. Daarom spreken de vier behartigers de gezamenlijke ambitie uit om vervoer te zien als onderwijskundige randvoorwaarde, passend binnen het pedagogische klimaat van het onderwijs, in lijn met artikel 24 van het VN-Verdrag Handicap, dat stelt dat toegankelijk onderwijs ook de weg ernaartoe omvat.

De aanbevelingen in dit adviesrapport zijn gebaseerd op:

- de opbrengsten van de brainstormdag;
- signalen uit meldingen en onderzoeken van ouders, leerlingen en scholen;
- en het foambord Leerlingenvervoer (2023), waarin al werd gesteld dat vervoer moet passen binnen het pedagogisch klimaat van het onderwijs.

Doel van dit advies:

Een duurzaam en rechtvaardig systeem waarin vervoer niet langer afhangt van gemeentegrenzen, maar een vaste randvoorwaarde vormt voor goed en toegankelijk onderwijs.

Daarvoor zijn volgens de vier behartigers vijf stappen nodig:

1

1. Maak leerlingenvervoer onderdeel van passend onderwijs door het vervoersvraagstuk mee.

2

2. Borg vervoer, zelfredzaamheid en belastbaarheid van de leerling in het OPP.

3

3. Landelijke regie voor duidelijke normen en gelijke kansen.

4

4. Scholen zijn een onmisbare partner in het op school krijgen van kinderen

5

5. Zorg voor een inhoudelijk en financieel haalbare opdracht aan vervoerders.

Samen vormen deze stappen de route naar leerlingenvervoer dat wérkt, voorspelbaar, veilig en passend bij de leerling.

Inclusief onderwijs is de stip op de horizon.

Een inclusief onderwijssysteem betekent dat ieder kind, ongeacht beperking of ondersteuningsbehoefte, onderwijs kan volgen in een passende leeromgeving dicht bij huis. In de praktijk is dat nog niet aan de orde. Veel leerlingen reizen lange afstanden of vallen uit wanneer vervoer ontbreekt of niet aansluit bij hun situatie.

Het toenemende aantal leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs betekent ook een groei van de groep die afhankelijk is van leerlingenvervoer, waardoor de ambitie van inclusief onderwijs verder onder druk komt te staan. Toegang tot onderwijs begint bij de mogelijkheid om er te komen, veilig, voorspelbaar en afgestemd op het kind.

Daarom richten de vier behartigers hun aanbevelingen in dit adviesrapport op het huidige systeem van passend onderwijs. Tegelijkertijd blijft inclusief onderwijs de stip op de horizon: een toekomst waarin elke leerling onderwijs kan volgen zonder afhankelijk te zijn van ingewikkelde regelingen of willekeur per gemeente.

Vervoer moet daarin niet worden gezien als logistiek vraagstuk, maar als onderdeel van het pedagogisch

klimaat: rust, structuur, veiligheid en vertrouwdeheid zijn voorwaarden voor leren.

Deze visie sluit aan bij artikel 24 van het VN-Verdrag Handicap, de Werkagenda VN-Handicap en de Routekaart Inclusief Onderwijs. Beleidsmatig vraagt dit om een duidelijke verbinding tussen onderwijs, gemeenten en vervoerders, zodat vervoer geen losse voorziening blijft maar een structurele randvoorwaarde voor toegankelijk onderwijs.

Inclusief onderwijs vraagt nu al om inclusief handelen

Voor ons is inclusief onderwijs geen verre stip op de horizon, maar een leidend uitgangspunt voor besluiten in het hier en nu. Dat betekent: samen met kind en ouders al vóór een TLV-aanvraag zorgvuldig afwegen wat echt in het belang van het kind is. Niet automatisch kiezen voor verder van huis, maar kritisch kijken of vervoer, reistijd en prikkels opwegen tegen de voordelen van gespecialiseerd onderwijs.

Een goed besluit begint bij een volledig en kind-vriendelijk onderzoek, waarin het perspectief van het kind zélf meetelt. Zie ook het stappenplan 'Het beste besluit' van de Kinderombudsman.

De vijf benodigde stappen op weg naar goed leerlingenvervoer

De vertaalslag van visie naar uitvoering vraagt om meer dan goede bedoelingen of tijdelijke verbeteragenda's. Ouders, leerlingen en scholen ervaren dagelijks dat het huidige systeem van leerlingenvervoer kwetsbaar en ongelijk is. Verschillen tussen gemeenten, prijsgerichte aanbestedingen en gebrek aan samenhang maken dat veel leerlingen nog altijd afhankelijk zijn van toeval.

De vier behartigers zien in al deze signalen één rode draad: leerlingenvervoer is geen losse voorziening, maar een essentieel onderdeel van het recht op onderwijs. Het hoort bij de schooldag, bij het pedagogisch klimaat en bij het beleid voor passend en inclusief onderwijs.

Om dat te bereiken zijn vijf structurele stappen nodig. Deze stappen bouwen voort op de opbrengsten van de brainstormdag op 29 september 2025, de richtinggevende uitgangspunten van het foambord *Leerlingenvervoer (2023)* en de gezamenlijke analyses van de vier behartigers. Samen vormen ze een route naar een systeem waarin toegankelijkheid, veiligheid en continuïteit centraal staan, niet aanbesteding, budget of postcode.

Met deze vijf stappen zetten we de beweging in van versnippering naar verantwoordelijkheid: een duurzaam stelsel waarin leerlingenvervoer betrouwbaar, rechtvaardig en inclusief georganiseerd is.

1 Maak leerlingenvervoer onderdeel van passend onderwijs door het vervoersvraagstuk mee te wegen in de TLV-aanvraag.

Analyse en urgentie:

De toelaatbaarheidsverklaring (TLV) bepaalt of een leerling extra ondersteuning of speciaal onderwijs nodig heeft. In de praktijk wordt hierbij zelden gekeken naar de bereikbaarheid van de school. Daardoor kan een school formeel “passend” zijn, maar in werkelijkheid onbereikbaar door ontbrekend vervoer of te lange reistijd. Dit zorgt voor overbelasting van gezinnen, onduidelijkheid tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden (SWV's) en in sommige gevallen zelfs uitval van leerlingen.

Een vroegtijdige afweging van vervoer in de TLV-fase voorkomt dat kinderen formeel wel een onderwijsplek hebben, maar daar niet kunnen komen. Het maakt vervoer een logische, voorafmeegewogen

Beleidsmatige onderbouwing:

Een betere afstemming tussen TLV en vervoer sluit aan bij de bestaande zorgplicht van scholen en samenwerkingsverbanden (WPO, WEC, WVO 2020)

om onderwijs feitelijk toegankelijk te maken.

De Kinderombudsman (2024) riep op om vervoer structureel mee te wegen bij beslissingen over schoolkeuze en ondersteuning. Deze richting past bij het Beleidskompasprincipe: ‘kies maatregelen die doen wat ze moeten doen en uitvoerbaar zijn voor scholen, ouders en gemeenten.’

Wat dit oplevert:

Door vervoer bij de TLV-aanvraag te betrekken:

- wordt de daadwerkelijke toegankelijkheid van onderwijs geborgd;
- ontstaat meer samenwerking tussen onderwijs en gemeenten;
- krijgen gezinnen duidelijkheid en daardoor meer rust;
- en neemt de kans op uitval of thuiszitten af.

Een school is pas écht passend als een leerling er ook kan komen.

Aanbevolen acties:

- 1. Vervoersparagraaf bij TLV:** verken de mogelijkheid om in TLV-formaten structureel aandacht te besteden aan bereikbaarheid, reistijd en belastbaarheid.
- 2. Afstemming onderwijs en gemeente:** stimuleer overleg tussen samenwerkingsverbanden en gemeenten bij TLV-aanvragen waarbij vervoer nodig is.
- 3. Landelijke richtlijnen:** ontwikkel in overleg met het veld heldere kaders voor reistijd en pedagogische randvoorwaarden.
- 4. Monitoring:** evalueer jaarlijks, OCW samen met de betrokken partijen als behartigers, veldpartijen, vervoerders, gemeenten en overige ministeries, de effecten op bereikbaarheid en daaruit voortvloeiende thuiszetcijfers.

Analyse en urgentie:

Het Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) beschrijft wat een leerling nodig heeft om zich te ontwikkelen. Toch ontbreekt in de meeste OPP's aandacht voor hoe een leerling daadwerkelijk op school komt. Wanneer vervoer pas ná het opstellen van het OPP wordt besproken, ontstaan situaties waarin leerlingen wél een onderwijsplek hebben, maar niet kunnen deelnemen door ontbrekend of te belastend vervoer. Dit vergroot de kans op uitval en overbelasting bij gezinnen. Door vervoer op te nemen in het OPP, samen met factoren als belastbaarheid, dagstructuur en begeleidingsbehoefte, wordt deelname aan onderwijs beter geborgd en overzichtelijker voor ouders en scholen. schakel in het proces van passend onderwijs.

Beleidsmatige onderbouwing:

Het opnemen van vervoer in het OPP sluit aan bij:

- de zorgplicht uit de WPO, WVO 2020 en WEC die scholen verplicht om passend onderwijs feitelijk uitvoerbaar en toegankelijk te maken;

- om gelijke toegang tot onderwijs te waarborgen, in lijn met internationale onderwijsnormen;
- en de aanbeveling van de Kinderombudsman (2024) om fysieke en organisatorische drempels, waaronder vervoer, structureel weg te nemen.

Zelfredzaamheid kan onderdeel zijn van de leerroute, maar mag nooit een voorwaarde zijn voor toegang. De toets ligt altijd bij de belastbaarheid en veiligheid van de leerling.

Wat dit oplevert:

- Leerlingen worden niet uitgesloten omdat vervoer ontbreekt of te belastend is.
- Ouders krijgen één integraal plan, zonder losse gemeentelijke procedures.
- Onderwijsprofessionals krijgen een completer beeld van wat een leerling nodig heeft om aanwezig te zijn.

Aanbevolen acties:

- 1. Vervoersparagraaf in het OPP:** stimuleer scholen om in het OPP aandacht te besteden aan bereikbaarheid, reistijd, begeleidingsbehoefte en (indien passend) doelen rond zelfstandigheid.
- 2. Verankering in regelgeving:** onderzoek hoe vervoer in het Besluit Passend Onderwijs en de Regeling Ondersteuningsplan kan worden opgenomen.
- 3. Jaarlijkse evaluatie:** bespreek vervoer standaard bij de jaarlijkse OPP-evaluatie, samen met ouders.
- 4. Toezicht en monitoring:** neem het onderwerp "Toegankelijkheid en mobiliteit" op in toezichtskaders van de Inspectie van het Onderwijs. Want wanneer vervoer niet passend geregeld is, kan het onderwijsaanbod uit het OPP feitelijk niet worden uitgevoerd.

Analyse en urgentie:

Het leerlingenvervoer wordt nu lokaal geregeld via gemeentelijke verordeningen. Hierdoor ontstaan grote verschillen in reistijd, vergoedingen en begeleiding. In sommige gemeenten is het vervoer goed geregeld, terwijl andere strengere criteria hanteren of ouders zelf laten rijden. Dit zorgt voor ongelijkheid: het woonadres bepaalt of een leerling wél of niet naar school kan. Zowel de Kinderombudsman (2023) als de Nationale Ombudsman (2024) concludeerden dat het systeem te willekeurig is en onvoldoende rechtszekerheid biedt. Hoewel de verbeteragenda Doelgroepenvervoer belangrijke stappen beschrijft, ontbreken bindende normen en toezicht. Zolang vervoer per gemeente verschilt, blijft de kansengelijkheid onder druk staan.

Beleidsmatige onderbouwing:

Landelijke kaders zijn nodig om:

- gelijke toegang tot onderwijs te waarborgen, zoals vastgelegd in artikel 20 en 24 van het VNVerdrag Handicap;

- verantwoordelijkheden en uitvoering eenduidig te maken;
- en te voldoen aan het Beleidskompas, dat vraagt om helderheid en uitvoerbaarheid in beleid.

Landelijke regie betekent niet centralisatie, maar samenwerking binnen duidelijke kaders, zodat gemeenten de uitvoering goed kunnen blijven doen.

Wat dit oplevert:

- Gelijke rechten en voorwaarden voor alle leerlingen, ongeacht gemeente.
- Meer rust, voorspelbaarheid en veiligheid in het vervoer.
- Minder geschillen en meer duidelijkheid over verantwoordelijkheden.

Aanbevolen acties:

- 1. Ontwikkel een landelijk kader leerlingenvervoer:** stel samen met gemeenten, scholen en belangenorganisaties basisnormen op voor reistijd, begeleiding, veiligheid en continuïteit (vervoerrechten).
- 2. Versterk toezicht:** betrek de Inspectie van het Onderwijs bij naleving van vervoerrechten, binnen bestaande toezichtskaders.
- 3. Richt een onafhankelijk meldpunt vervoer in:** verzamel structurele signalen, analyseer trends en rapporteer jaarlijks aan OCW en de Tweede Kamer.
- 4. Gebruik landelijke data voor verbetering:** combineer meldingen, evaluaties en gemeentelijke cijfers om jaarlijks inzicht te geven in de toegankelijkheid van vervoer.

Analyse en urgentie:

Scholen kennen hun leerlingen het best: zij zien dagelijks wat nodig is om leerlingen goed en veilig op school te laten komen. Toch worden scholen vaak pas betrokken als er al problemen zijn met het vervoer. Vervoer beïnvloedt echter direct het welbevinden, de concentratie en het leerproces van leerlingen. Een kind dat overprikkeld of vermoeid aankomt, start niet op gelijke voet. Daarom is het belangrijk dat scholen structureel worden betrokken bij beslissingen over vervoer, niet als uitvoerder, maar als pedagogische partner.

Wat dit oplevert:

- Rust, voorspelbaarheid en veiligheid voor leerlingen.
- Minder uitval door betere afstemming tussen vervoer en schoolritme.
- Ouders krijgen één aanspreekpunt binnen de school voor zowel onderwijs als vervoer, i.p.v. versnipperde loketten.
- Een hechter samenspel tussen onderwijs, vervoer en gemeenten.

Beleidsmatige onderbouwing:

Deze aanpak sluit aan bij:

- de zorgplicht van scholen en samenwerkingsverbanden (WPO, WVO, WEC) om onderwijs feitelijk toegankelijk te maken;
- in aansluiting op de Werkagenda VN-Handicap, die stelt dat onderwijs pas toegankelijk is wanneer ook de weg ernaartoe bereikbaar is;
- en het Beleidskompas, dat benadrukt dat beleid moet aansluiten bij de leefwereld van burgers, in dit geval leerlingen en ouders.

Aanbevolen acties:

- 1. Structurele betrokkenheid van scholen:** stimuleer overleg tussen scholen, gemeenten en vervoerders bij de start of wijziging van vervoerstrajecten, zodat de pedagogische kennis van scholen wordt meegenomen.
- 2. Pedagogische afstemming:** neem in landelijke richtlijnen op dat vervoer zoveel mogelijk moet aansluiten op het pedagogisch klimaat van de school.
- 3. Flexibiliteit in organisatie:** onderzoek mogelijkheden om school- of instaptijden, waar haalbaar, te laten aansluiten op vervoersschema's.
- 4. Scholing voor chauffeurs en begeleiders:** ontwikkel samen met scholen en vervoerders korte trainingen over omgaan met leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften.

Analyse en urgentie:

Het leerlingenvervoer wordt vooral uitgevoerd via gemeentelijke aanbestedingen, waarin prijs vaak zwaarder weegt dan kwaliteit. Dit komt mede door het feit dat er te weinig geld wordt vrijgemaakt. Dat leidt tot wisselende chauffeurs, overvolle routes en een tekort aan goed opgeleide medewerkers. De gevolgen raken direct leerlingen: stress, onvoorspelbaarheid en gemiste lesdagen. De kern van het probleem ligt niet bij vervoerders zelf, maar in een systeem dat prijsconcurrentie boven stabiliteit en continuïteit stelt.

Beleidsmatige onderbouwing:

Een nieuwe balans tussen kosten en kwaliteit is nodig om:

- gelijke toegang en veiligheid te waarborgen, conform internationaal erkende onderwijsrechten;
- kwaliteit en uitvoerbaarheid te versterken, in lijn met het Beleidskompas;

- en structurele samenwerking te bevorderen tussen onderwijs, gemeenten en vervoerders. De Doelgroepenvervoeragenda van VWS/VNG signaleert deze knelpunten, maar mist een wettelijke basis om kwaliteitsnormen af te dwingen.

Wat dit oplevert:

- Rust, continuïteit en voorspelbaarheid voor leerlingen.
- Betere arbeidsvoorwaarden en minder verloop onder chauffeurs.
- Meer vertrouwen tussen ouders, scholen en vervoerders.

Aanbevolen acties:

- 1. Ontwikkel een landelijk kwaliteitskader leerlingenvervoer:** formuleer basishoudingen voor reistijd, veiligheid, begeleiding en communicatie met scholen.
- 2. Herzie het aanbestedingsmodel:** stimuleer gemeenten om kwaliteit zwaarder te laten wegen dan prijs en langere contracten te sluiten voor stabiliteit. En maak hiervoor meer geld vrij.
- 3. Zorg voor eerlijke tarieven en duurzame inzet:** herbereken de kostprijs inclusief begeleiding en opleiding; maak langdurige samenwerking aantrekkelijk.
- 4. Versterk toezicht en transparantie:** werk toe naar een eenvoudige certificering of register waarin kwaliteit zichtbaar is.
- 5. Stimuleer vaste samenwerking met scholen:** plan structurele contactmomenten tussen scholen, ouders en vervoerders om signalen en verbeterpunten te bespreken.

De 5 stappen in een notendop

De vijf stappen in dit adviesrapport vormen samen een route naar duurzaam, rechtvaardig en betrouwbaar leerlingenvervoer. Ze zorgen ervoor dat vervoer niet langer een losse voorziening is, maar onderdeel wordt van het onderwijs zelf.

De kern van deze aanpak:

1

Door vervoer al bij de TLV mee te nemen, wordt passend onderwijs niet alleen toegewezen, maar ook bereikbaar gemaakt.

2

In het OPP worden vervoer en belastbaarheid structureel vastgelegd, zodat deelname aan onderwijs daadwerkelijk uitvoerbaar is.

3

Met landelijke kaders ontstaat duidelijkheid en gelijke kansen, ongeacht de gemeente waar een leerling woont.

4

Scholen vervullen een blijvende rol als pedagogische partner, zodat vervoer beter aansluit bij het schoolklimaat.

5

Vervoerders krijgen een realistische opdracht die rust, kwaliteit en continuïteit waarborgt.

Samen leggen deze stappen de basis voor één doel: gelijke toegang tot onderwijs, ongeacht woonplaats of beperking. Niet door centralisatie, maar door heldere afspraken en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Deze koers sluit aan bij het VN-Verdrag Handicap (artikelen 20 en 24) en bij het Beleidskompas, dat vraagt om uitvoerbaar en rechtvaardig beleid.

De vier behartigers doen een gezamenlijke oproep aan het Rijk en de Tweede Kamer om:

- Leerlingenvervoer structureel te borgen binnen het onderwijsstelsel en de samenwerking met gemeenten;
- in 2026 een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de juridische, financiële en uitvoeringsmogelijkheden;
- en parallel daaraan een Landelijk Kwaliteitskader Leerlingenvervoer op te stellen onder regie van OCW.

Zo doen we recht aan wat leerlingen, ouders en scholen al jaren ervaren: vervoer is geen bijzaak, maar de eerste voorwaarde voor deelname aan onderwijs. Toegankelijk onderwijs begint niet in het klaslokaal, maar bij de weg ernaartoe, veilig, voorspelbaar en met waardigheid.

Namens ondertekenaars:

LBVSO	Elijah Delsink
Ieder(in)	Deborah Lauria
Balans	Joli Luijckx
Ouders en Onderwijs	Lobke Vlaming

Adviesrapport Leerlingenvervoer 2025

LBVSO

lbvso.nl

Ouders & Onderwijs

oudersenonderwijs.nl

Balans

balansdigitaal.nl

Ieder(in)

iederin.nl